

Ett hittills okänt rekatoliseringsförsök i Danmark.

Af **Karl F. Hansson.**

Den katolska kyrkan, som oväntat snabbt hämtat sig efter de hårda slag, som reformationen tillfogat den, började redan under 1500-talets senare hälft en seg kamp för att återvinna det förlorade.

I Danmark gjorde sig motreformationen märkbar först vid sekelskiftet men fördes sedan smidigt och ihärdigt under 1600-talets tre första årtionden¹.

Katolikernas bemödanden mötte emellertid det häftigaste motstånd icke blott hos teologerna utan även hos regeringen, som utfärdade de strängaste förhållningsregler mot propagandan. Mest verksam var måhända härvid den kungl. förordningen av den 28 febr. 1624, som riktade sig mot »Muncke, særdelis Dominicaner og Jesviter oc andre«, vilka strävade efter att i riket ånyo införa »de mange Aar forleden affskaffede Wildfarelser og Superstitiones« och som även förnyade förbudet mot besök vid jesuitskolorna och universiteten i Preussen².

Efter Sveriges framgångsrika ingripande i striden avtog emellertid regeringens fruktan, och vissa lättnader i de restriktiva bestämmelserna genomfördes³.

¹) Helweg, L.: *Den Danske Kirkes Historie* Del I. Kbh. 1851; Rørdam, H. Fr.: *Kjøbenhavns Universitets Historie* Del III. Kbh. 1877; Kornerup, B.: *Biskop Hans Poulsen Resen* Del I. Kbh. 1928 samt i *Kirkehistoriske Samlinger*.

²) Rørdam, H. Fr.: *Danske Kirkelove* III, Kbh. 1889, s. 104 ff.

³) Helweg o. a. a.: s. 318.

Härtill har dock även handelspolitiska och militära förhållanden bidragit, vilket kan utläsas ur ett brev av den 17 juli 1646 från Kristian IV till ståthållaren i Norge, Hannibal Sehested. För att underlätta värvningen av utländska matrosar till den av honom så omhuldade flottan stadgar kungen: »Och effterdi saadant med fremmede vil præsteris, da paa det sligt desto bedre kand i verck settes, er dennem bevilget frihed af religionen udi saa maader, at de maa hafve private exercitia udi deres husse, doeg uden schandal, och publica exercitia paa visse pladtzer, nemlig udi Gammelbye ved Christiania, Noordnes ved Bergen och Christiansaen ved Flecherøen. Mens dersom nogen af vores egen och indfødde sig derudi miscerer och religionen forandrer, schal di derfore exhæderis, och ald deris arfvepart dermed hafve forbrut«¹.

Att de medgivna friheterna trots att de endast rörde de utländska katolikerna i Danmark-Norge uppväckt betänkligheter i kungens närmaste omgivning synes emellertid av konceptet till ett brev av den 10 oktober 1646 från kanslern Christ. Thomesen Sehested till Kristian IV, vari han varnar kungen för att »inficere« sina riken, ty »dersom Munke og Jesuiter bliver først laant Hus, som mod alle Evangeliske altid practicere, da skal vore Efterkommere det vist begræde, i hvad vi gjør«².

Oron är förklarlig, eftersom kampen ingalunda var slut utan endast tillfälligtvis begränsats till en skriftlig polemik mellan de lärda från båda lägren. Detta blev särskilt fallet, då Kristian IV:s svåger, markgreve Christian Wilhelm av Brandenburg övergått till katolicismen. Jesuiterna utgav av den anledningen en skrift »Speculum veritatis«. På denna svarade biskop J. Brochmand, som ledde försvaret med en motskrift, vilken i sin tur bemöttes av jesuiterna

¹) Aktstykker til de norske stændermøders historie I, s. 577; A. Chr. Bang: Udsigt over den norske Kirkes Historie, s. 43.

²) Fridericia, J. A.: Adelsvældens sidste Dage, Kildehenvisninger og Anmærkninger, første Bog not. 36.

med en apologi. I denna hävdade de, att de avhandlade spörsmålen voro för sinnrika för att kunna lösas av en som var född i Danmark. Brochmand blev dem icke svaret skyldig. I sin omfångsrika »Confutatio apologiæ ducis Christiani Wilhelmi« mätte han dem skäppan full. Med sina 2692 sidor är den en av de skarpaste och fullständigaste uppgörelser med katolicismen, som finns på protestantisk sida från denna tidsepok. Den utkom emellertid inte i tryck förrän år 1653, året efter författarens död¹. Då hade emellertid jesuiterna sedan flera år tillbaka återupptagit den aktiva propagandan i själva huvudstaden genom sina dit utsända ordensmedlemmar, ett rekatoliseringsförsök, som hittills varit okänt.

I biskopsarkivet i Lunds landsarkiv har jag nämligen påträffat ett dokument av största intresse inte endast för belysande av den katolska propagandan i Danmark utan också för klargörandet av de evangeliska sekternas verksamhet och den danska riksdagens historia. Dokumentet som är en originalhandling, försedd med biskoparnas egenhändiga namnteckningar, återgives här i sin helhet².

»Efftersom woris allernaad. herre och Konning, nu saligst hoeß Gud, udi tilsendt Kongelig patent, anlangende neruerrende Election och wald, naadl. haffuer Loffuet huer Stand sine Loulige privilegier och friheder at confirmere och stadfeste; da formoede och begiere wi wnderd., at wi [oc wore Effterkommere]³ effter denne dag, wbeschaaren, wforkrenchet och wformindschet maa beholde, huis privilegia och friheder Bisperne altid fra Reformationens tid haffuer fuldt, och aff hans Kong. May. høyloflige forfædre, sampt woris sidste naadigste Konge, Konning Christian den Fierde høystberømmeligst ihukommelße os tilforne giffne och bekrefftede ere. Vdi særlighed ere wi wnderd.

¹) Petersen o. Andersen: Illustreret Dansk Litteraturhist. I, s. 472; Dansk biografisk Leksikon IV, s. 116 f.

²) Lunds landsarkiv, Biskopsarkivet, A. Koncepter 1648—76.

³) Det inom klammer satta är tillskrivet i marginalen.

begierendis, at woris Christelig Ordinantz maa holdis, och den rene och rette religion wnderholdis, handtheffuis och forfremmis, och at det maa affvergis, som kand giffue aarsag til falsch Lærdoms foertplandtelße och wnderBatternes udi Troens enighed, deris forstyrrelße, huorom wnderdanigst at anmoede den høye Øfrighed, wi høyiligen for-aarsagis, effterdi wi haffue fornummet en Papistische Lærere her udi Kiøbenhaffn at findis, som iche alleneste den Papistische Lærdom fremfører och prædicker paa det sprog, som hans herre, huilchen hand tiener, er Wbekiendt, men endochsaa sig hoeß wore folck insinuerer, at hand dennem kunde forføre, saasom hand allerede schal haffue forført nogen, huorom kand widere schee beretning aff dennem her paa steden, som det vitterligt er, naar paaeschis och befalis, derom Relation at giøriß.

Thi effterßom iche alleniste Stormegtigste høybaarne Første och herre Konning Frederich den anden høylouligst amindelße, haffuer her om ladet udgaae Anno 1569, sin aluorlig och Streng Mandat, huilchen wdi den Ny Receß findis repeteret och indført Anno 1643. Men endochsaa udi Christiani IV høylofflig ihukommelße, hans Recess, i den første bog om Geistligheden Cap. 3. klarligen formeldis, at Muncke, Jesuviter och deslige Papistische Geistlige Personer, maa under deris Liffs fortabelße, iche her wdi diße riger och Lande, lade sig finde eller opholde, som de imod woris Christelig troes bekiendelße och Kirche Ordinantze adschillige wildfarende noviteter och Superstitioner wilde indføre och paatrengge. Item, at huo widende saadane Personer huser och herberger, eller Steder dennem pladtz til deris Rommersche Ceremonier och Superstitioner at fulddriffue, schal Straffis, som de, sig moed Kongel. Mandater mutvilligen forholder. Item, at i Lige-maader, schulle och under høyeste Straff och Wnaade were affschaffede alle andre Sectors øffuelßer, Prædichen och sammenkompst, som de der ere imoed woris Christelig troes bekiendelße, som Anno 1530 til Außburg er offuer-

giffven, och nu her udi diße riger och Lande aff Guds synderlig naade øffuis och wnderholdis. Da ere wi wnderd. paa Guds och wort embedes Vegne begierendis, at same Christelig ordning maate holdis wed lige, paa det wi udi diße Lande kunde forbliffue udi troens enighed, och derved erlange Guds welsignelße och fred och roelighed wdi Landene. Ere herhoes wnderd. begierendis, at huis Indkomme wed Kong. Confirmation til det Bispelig embede ere Lagt, maate her effter embedet Wbehindret och Wformindschet følge, och huis der kunde beuisis, derfra uden wederlag at vere kommen, det der til igien maate komme. Saadant wil Gud den høybaarne Første och herre, saauel som danmarchiße rigis Crone, och høyvise danmarckiße rigis Raad, med ald timelig och æuig welßignelße wederlegge. [Til widnißbyrd haffuer wi med egne hender wnderschreffuet.]¹

Kiøbenhaffn den 2 May, Anno 1648.

Jesper Brochmand D.²

Egen haand.

Peder Winstrup D.

Egen haand.

Anders Anderssen S. A.
m. p.

Hans Michelßøn S. F.

Egen handt.

Erich Monrad S. R.

manu propria.

Efter fuldmacten paa Doctor
Jacob Matthisøns Superinten-
dents ofver Aarhus Stift, oc
min egen wegne.
Frandtzt Rosenberg.
m. m.

¹) Det inom klammer satta är överstruket.

²) Samma namnunderskrifter som under prästerskapets valbrev av den 19 april 1648.

På baksidan står antecknat:

»Några biscopars och Förmäns för Geistligheten, dheres Stipulation med Fredrik III om Religionens och Geistlige frijheters conservation».

Tydiligen har aktstycket varit avsett att i förefintligt skick framlämnas till konungen. Efter undertecknandet har man emellertid ansett sig behöva vidtaga ett par smärre förändringar i texten och för den

Såsom framgår av aktstyckets datering är det att hänföra till den betydelsefulla valriksdagen i Köpenhamn 1648¹. I mitten av april detta år samlades ständernas ombud i huvudstaden, försedda med vederbörliga fullmakter. De omständigheter under vilka de sammanträdde voro egendomliga. Riket var utan konung och riksrådet hade utan någon formell akt övertagit regeringen med suverän myndighet.

Motsättningarna visade sig vara stora mellan riksrådet, som helt ville dominera, och ständerna, bland vilka adeln framträdde såsom ledare. Oenigheten gällde dock knappast själva valet, då det inte var något tvivel om vem som skulle bli konung. Det var därför närmast ett formellt spörsmål om han skulle förklaras vald av riksrådet ensamt eller av detta i förening med ständerna. Inte heller var det av avgörande betydelse om han skulle uppfattas såsom vald till Danmark eller till Danmark och Norge.

Annorlunda ställde det sig, när det gällde den nya handfästningen, som skulle utfärdas i samband med valet. Adeln uppmanade här liksom i fråga om valet de lägre stånden till gemensamt uppträdande, ett förslag som dessa tacksamt accepterade. Man skulle bl. a. kräva rätt för ständerna till skattebevillning och lagstiftning på årliga riksmöten. Men särskilt tänkte man på de enskilda stån-

skull varit tvungen att utskrifta ett nytt exemplar, vilket så framlämnats.

Att det kasserade exemplaret sedan kommit att hamna i Lunds biskopsarkiv, tyder på att biskop P. Winstrup haft hand om redigeringen och efter utskrivandet av det nya exemplaret tagit det ursprungliga med sig till Lund. Detta förefaller så mycket troligare som biskop J. Brochmand, som eljest var den ledande personen, för tillfället måst hålla sig i bakgrunden, då han var innerligt hatad av »svärsönnernas parti», speciellt av Corfitz Ulfeldt, och på dennes föranstaltande den 27 febr. 1648 instämts till nästkommande Herredag.

¹) Beträffande riksdagsförhandlingarna se: Helweg o. a. a.: s. 367 ff.; Fridericia o. a. a.: s. 15 ff.; Schultz Danmarks Historie III, s. 272 ff.; Hist. Tidsskr. 1. R. I, o. III; 2. R. I, IV, V; Paus, Corfitz Uhlefeld: s. 176 ff.

dens intressen och önskemål. Vilka dessa voro framgår av respektive valbrev.

I det valbrev av den 19 april 1648¹, vari biskoparna på egna, prostars och prästers vägnar förklara, att de »eligerit og samtyckt« hertig Fredrik till konung, framföra de sålunda en del önskemål. De begära, att hertigen och riksrådet »vilde holde over den rette rene Guds Ords Lærdom befattet i den Ausburgska Confession Anno 1530« och »alt afwerge, som kan give Anledning til falsk Lærdom«, samt att »Standen og dens Friheder herefter maatte blive uforkrænkede«. Hårtill foga de så tre speciella önskemål: förbättring av prästkallen, minskning av skatterna och åtgärder för prästänkornas försörjning. Av allt detta var egentligen ingenting helt nytt. Bestämmelser om upprätthållandet av den rena läran och prästkallens förbättring funnos redan i de tidigare handfästningarna. Prästerskapets privilegier hade stadfästs vid varje tronskifte och voro inryckta i handfästningarnas allmänna löfte om att hålla varje stånd vid dess privilegier. Vad åter prästänkornas försörjning beträffar så var detta utlovat i kyrkoordinansen och i flera senare lagar och förordningar. Och beträffande den särskilda punkten att den augsburgska bekännelsen skulle vara lärans rättesnöre och att all annan gudsdyrkan skulle vara förbjuden, så funnos dessa bestämmelser redan införda i förordningen av den 28 februari 1624 och i Recessen av år 1643².

Sedan präster och borgare utfärdat sina valbrev, fortsatte adeln på samtliga ständers vägnar förhandlingarna med riksrådet beträffande de förut nämnda gemensamma kraven.

Medan dessa förhandlingar ännu pågingo, ha emellertid de händelser inträffat, om vilka det ovan publicerade aktstycket vet att berätta³. De hatade och fruktade jesuiterna

¹) Dansk Rigsarkiv, Rigsraadsbrev Nr. 57: Här citerat efter Paus, Corfitz Uhlefeld s. 195 ff.

²) Hist. Tidsskr. 2. R. IV, s. 172 f.

³) Se s. 51.

ha åter börjat sin fördärvbringande verksamhet och detta i själva huvudstaden. Faran har av allt att döma blivit känd för prästerskapet först efter den 28 april, då de inlämnade sitt valbrev till riksrådet¹. Biskoparna ha troligen vid denna tidpunkt haft sig bekant, att adeln, som fått löfte om betydligt vidgade privilegier, givit upp kampen för de av samtliga ständer resta kraven, ja t. o. m. givit efter beträffande de lägre ständernas särkrav, och att förhandlingarna mellan den svårt beträngde hertigen och riksrådet om handfästningen därför ledo mot sitt slut. Det gällde för den skull att handla snabbt, om man skulle lyckas få skärpta bestämmelser mot propaganda och främmande gudstjänst införda i den nya lagen. Redan den 2 maj var man därför färdig med sina önskemål.

I riksrådet har med all säkerhet kanslern Christian Th. Sehested varmt talat för ett tillmötesgående av kraven². Resultatet uteblev inte heller. I handfästningen, som är utfärdad den 8 maj 1648, finns nämligen utöver vad som stadgas om religionen i Fredrik II:s handfästning, vilken legat till grund för den nya, följande tillägg: »och ikke tilstede, at nogen, som sig her i rigerne at bygge och boe nedsetter, maa hafve frihed til anden religions exercitium at bruge end den, som nu udi rigerne brugelig er»³. Och den 1 juni samma år skriver rådet i konungens namn till ståthållaren i Norge, Hannibal Sehested:

»Wiider effterßom vdi sidst forleden Herredage wdi wort Riige Norge bleff bewilget, at fremmede, som sig vdi wore Kiøbsteder Christiania, Bergen och Christiansand wilde nederßette och icke waare aff woress religion, maatte haffue privata exercitia Religionis vdi dieres huße och publica exercitia vdi gamle byen wed forne Christiania saa well som paa Nordeneß wed Bergen och i forne Christiansand,

¹) Hist. Tidsskr. 2. R. V, s. 379.

²) Han hade ju som tidigare anförts varnat konungen för att giva katolikerna några friheter.

³) Secher, C. C. D. V, s. 558. Rørdam: Danske Kirkelove III, s. 346.

da effterdi er for got anseet, at saadan frijhed vdi Religionen for atskillige wictige Aarsager falder betenckeligt at tillade, Bede wi eder och Naad. wille, at i haffuer indbeende, at hereffter ingen fremmed religions exercitia bliffuer tilsted, mens at alting dermed der saa well som paa andre steder offuer begge wore Riiger bliffuer i den stand, som det altiid tilforne weret haffuer, och wore vdgiffuene Handfestning vdwiser, huilcket I och wore Leensmend offuer Bergenhus och Augde siidens leene saa well som Bisperne paa huert sted, till dieris vnderretning haffuer at notificere«¹.

Det återstår slutligen att försöka besvara den frågan, vem eller vilka personer som avses i biskoparnas »Stipulation« med Fredrik III. Orden »effterdi wi haffue fornummet en Papistische Lærere her udi Kiøbenhaffn at findis, som icke alleneste den Papistische Lærdom fremförer och prædicker paa det sprog, som hans herre, huilchen hand tiener, er Wbekiendt«², tyda otvivelaktigt på att det rör sig om en främmande minister och en hos honom verksam katolsk präst³.

Vid denna tid funnos endast två katolska ministrar i Köpenhamn. Den franske ministern Fillibert Hannequin och den spanske, greve B. de Rebolledo. Den förre torde dock knappast komma ifråga. Visserligen sökte sig en hel del katoliker till de gudstjänster, som höllos i hans hus, ett förhållande som väckte oro på sina håll, men några kontroverser med den danska överheten för den sakens skull hör man inte talas om⁴. Han synes ha stått väl

¹) D. R. A.: Sjællandske Tegnelse. Fol. 76. Jvfr. Norske Rigsregistrar IX, s. 19—20.

²) Se s. 51.

³) Endast främmande ministrar voro nämligen efter överenskommelse i varje särskilt fall tillåtna att ha katolska präster i sin tjänst. Madridtraktaten 1641 reglerade detta för den spanske ministrarnas del. Se Gigas s. 223 f.

⁴) Gigas, E.: Grev Bernardino de Rebolledo, s. 18, 20, 22; Danske Magazin 5. R. II, s. 364.

anskriven hos riksrådet, som vid avskedsaudiensen i maj 1649 visade honom den uppmärksamheten att möta upp in corpore¹. Även med de lärda i Köpenhamn tycks han ha stått i bästa förhållande².

Annorlunda förhåller det sig med det spanska sändebudet greve B. de Rebollo. Denne hade anlant till Köpenhamn den 14 mars 1648, och i sitt följe hade han bl. a. två munkar³. I honom finna vi en trogen anhängare av den katolska religionen, något av en teolog, vars käraste sysselsättning var att studera Bibeln, kyrkofäderna och de spanska mystikerna samt att disputerade med de lärda. Det är självklart, att mycket i de danska kyrkoförhållandena måst väcka hans indignation och uppfordra honom till att uppträda som en trons stridsman. Härpå möter oss också talrika exempel såväl i hans korrespondence som i hans många dikter⁴.

Morgon och afton samlades han och husets talrika andliga samt allt tjänstfolk till andakt och bön i legationens synnerligen rymliga kapell⁵. Varje söndag hölls där dessutom mässa med tillträde för alla, ett förhållande som i varje fall längre fram skulle medföra sammanstötningar med kanslern⁶.

Bland de talrika katolska andliga, som vistades hos honom under köpenhamnstiden, är det särskilt dominikanpatern Juan Bautista Guamez samt jesuiterna Willem van Aelst, Miguel la Fuente och Godfred Franken, som gjort sig bekanta⁷. Av dessa är det emellertid endast den sistnämnde, som kan komma ifråga såsom den i »Stipulationen«

¹) Danske Saml. 2. R. II, s. 66.

²) I »Wormii et doctorum — — epistolæ», s. 943, 946 o. fl. ställen kallar denne honom »sin käre vän».

³) Gigas o. a. a. s. 15 o. 18. D. M. 5. R. II, s. 364.

⁴) Ibidem s. 41 ff.

⁵) Ibidem s. 36. Kirkehist. Saml. 2. R. V, s. 828 f. o. 834.

⁶) Kirkehist. Saml. 2. R. V, s. 827 o. 3. R. III, s. 646; D. M. 4. R. V, s. 34 ff.; Gigas o. a. a. s. 224.

⁷) Gigas o. a. a. Se registret.

omnämnde »Läreren«¹. Godfred Franken har varit en energisk och målmedveten förkämpe för trons utbredande, en man med »tillräcklig beslutsamhet att företaga vad som helst som är svårt, ja omöjligt«, som Rebolledo uttrycker det². Mäktig predikant och undergörare³, skicklig dialektiker⁴ och föga nogräknad i fråga om val av medel⁵ har han varit rätte mannen att vinna kättare, åt vilket han vikt sitt liv. Efter att först ha verkat som missionär i Holland, där han gripits och måst tillbringa en tid i fängelse, hade han omkring år 1646 begivit sig norrut för att bedriva propaganda i Holstein och Danmark. I början av år 1648 befann han sig i förstnämnda land. Där sammanträffade han med Rebolledo, då denne var på väg till Köpenhamn för att tillträda sin befattning. Rebolledo, som tydligen insett hans användbarhet, gjorde honom till legationspredikant. På så sätt öppnades för honom en möjlighet att komma in i det eljest för jesuiter tillslutna Danmark, där han således befann sig vid tidpunkten för »Stipulationens« tillkomst⁶.

Redan det sagda gör det därför möjligt, ja troligt, att det är denne Franken, som biskoparna syfta på i sin skrivelse.

Då uttrycket i »Stipulationen«, att den som bedrev propaganda predikade »paa det sprog, som hans herre, huilchen hand tiener er Wbekiendt«⁷, väl får tydas så, att

¹) Guamez var högt ansedd av de danska ministrarna, se Gigas o. a. a. s. 207. van Aelst kom till Kbh. först omkr. 1653, se Kirkehist. Saml. s. 659. la Fuente tycks endast ha predikat på franska, se Gigas o. a. a. s. 222.

²) G. de Rebolledo: Ocios. I, s. 572 (Madrid 1778).

³) Gigas o. a. a. s. 222 not. 1 o. 229 not. 2.

⁴) Ibidem s. 204. Kirkehist. Saml. 373 ff.; D. M. 4. R. V, s. 19 ff.

⁵) Uppträdde under förklädnad hos drottning Kristina till vars övergång till katolicismen han verksamt skall ha bidragit, Gigas o. a. a. s. 193 f.; H. Allard: Volksalmanack Kathol. 1879, 3 s. 18 ff.

⁶) H. Allard: Volksalmanack Kathol. 1879, 3, s. 18 ff.

⁷) Se s. 51.

han predikade på danska, så pekar även detta i riktning mot Franken, som under sin tvååriga vistelse i Holstein haft möjlighet att lära sig danska¹. Något som han troligen också gjort, då han ju redan vid avresan till Norden hade för avsikt att taga sig in i Danmark².

Det tyngst vägande skälet för att misstänka att det är fråga om Franken ha vi dock i det faktum, att han tydligen varit illa anskriven hos den danska överheten. I en skildring av den bekanta disputationen mellan prof. Hans Zoega och Franken heter det nämligen: »Akten var særdeles glimrende baade fra Opponentens og Respondentens Side, og jeg antager, at Kongen, der havde en meget underlig Mening om Pater Franken, kom til at see paa ham med andre Øine . . . og hvad Storkantsleren angaaer . . . saa blev han ham vel ikke mere velsindet, men viste sig dog nu mindre lidenskabelig imod ham»³.

Det här citerade märkliga yttrandet om konungens och kanslerns inställning till Franken och biskoparnas stipulation med Fredrik III synes också tyda på, att förut framkastade misstankar om att Rebolledo eller hans jesuiter försökt sig på att omvända konungen eller någon i hans närmaste omgivning skulle ha ett visst fog för sig, och att detta försök utförts just av Franken i början av hans vistelse i Köpenhamn⁴.

Det får väl nämligen anses troligt, att omvändelseförsöket varit riktat mot någon person i mera framskjuten ställning, då händelsen eljest knappast skulle kunnat föranleda så vittgående åtgärder från biskoparnas sida, som den gjorde. Katolikerna hade ju kunnat besöka den franske

¹) H. Allard o. a. a. s. 18 ff.; jmf. Helweg o. a. a. s. 291. Instruktionen för katoliker som skulle verka i Danmark.

²) H. Allard o. a. a. s. 16 ff.

³) Kirkehist. Saml. 3. R. III, s. 648.

⁴) Gigas o. a. a. s. 226 ff. Jmf. J. Bendixen: Programm der Plöner Gelehrtschule (Ploen 1858) s. 3—26.

ministrernas gudstjänster utan att detta föranlett några särskilda åtgärder från myndigheternas sida¹.

Ett ytterligare stöd härför finna vi i det kejserliga sändebudet Baron de Goes mycket intressanta skildring av katolikernas villkor i Danmark på 1600-talet². Efter att ha omtalat, att åtskilliga tvister och tråtor uppstått mellan Rebolledo och kanslern, emedan den förre låtit även utomstående få tillträde till sitt privata kapell³, skriver han: »Credibile est, praedicantes, quibus non solum ex propensione sua favebat, sed et quos tueri muneris sui esse facile reputaverit, quod cancellarii sunt protectores universitatis, virum praetextu pietatis ac religionis ad acerbiora invitasse, nisi forte, de quo etiam aliquid exaudivi, aliqui catholicorum zelo quam prudentia potiores occasionem aliquam similibus dederint, cum ultra quam praesens rerum status ferret, votis suis rem catholicam promovendi indulgerent«⁴.

Mot bakgrunden av det sagda får då också all den avoghet, som redan från början mötte Rebolledo från hovets sida, över vilken han bittert klagar i många av sina brev och dikter, sin naturliga förklaring⁵, så också alla de hinder av olika slag, som restes för honom så snart han önskade audiens, vilket till slut föranledde honom att helt avstå härifrån⁶.

¹) Danske Magazin 5. R. II, s. 364.

²) Kirkehist. Saml. 2. R. V, s. 823 ff.

³) Ibidem s. 827.

⁴) Ibidem s. 827 f.

⁵) Gigas s. 20, 94 f. o. andra ställen. Kirkehist. Saml. 3. R. III, s. 649.

⁶) Gigas s. 31, 94 f., 224 o. andra ställen.